

Utbildningsinspektion i Forsbacka skola, förskoleklass och grundskola 1–6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Forsbacka skola

Skolverket sände den 23 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Forsbacka skola har bestått av undervisningsrådet Stig Westlund och experten Hans-Olof Hanselid. Besök i Forsbacka skola ägde rum den 9 mars 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Forsbacka skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Forsbacka skola genomfördes formella intervjuer med rektor, lärare, elevvårdsteam, elever, elevråd och föräldrar. Lektioner besöktes i förskoleklass och klasser i samtliga årskurser. Under besöket fördes också samtal med skolans övriga personal.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Forsbacka skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	23
Grundskola	145

I skolan finns elever tillhörande särskolan som är integrerade och läser enligt särskolans kurs- och timplan.

I anslutning till skolan finns fritidshem och förskola.

Skolans pedagogiska personal arbetar i två arbetslag s.k. målstyrda grupper (MSG).

Undervisningen bedrivs i två skolhus – den s.k. Storskolan som byggdes i slutet av 1880-talet och som efter en brand på 1970-talet helrenoverats och den s.k. Småskolan, som togs i bruk 1912 och som renoverats på 1990-talet. I den förstnämnda skolan undervisas eleverna i årskurserna 4–6 och i den sistnämnda eleverna i förskoleklassen och årskurserna 1–3.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Kunskaper relaterade till kursplanernas mål

Det arbete som sker inom skolväsendet skall syfta till att åstadkomma resultat, i form av kunskaper och färdigheter hos eleverna och att de utvecklas till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar, allt i enlighet med de nationella mål som staten ställt upp. De kunskapsresultat som framträder genom betygsvärden och resultat från nationella prov syftar till att vara nationellt likvärdiga. När det gäller att bedöma hur framgångsrik en viss skola har varit i arbetet med elevernas lärande, förklaras dock resultaten av både skolans insatser och de enskilda elevernas förutsättningar, som är en funktion av socioekonomisk bakgrund och många andra faktorer.

Andel elever som uppnår målen i årskurs 5 (procent):

Nationella prov åk 5	Forsbacka skola	Gävle kommun
Svenska	84	87
Engelska	72	86
Matematik	80	86

Utfallet av måluppfyllelsen för årskurs 5 i Gävle skolor läsåret 2003/04 enligt de nationella proven visar ett lägre resultat för Forsbacka skola i samtliga tre ämnen i förhållande till genomsnittet för samtliga skolor i kommunen.

Inspektörerna konstaterar att resultatet av elevernas kunskapsutveckling vid Forsbacka skola inte når upp till genomsnittliga resultatet för samtliga skolor i Gävle kommun, vilket bör ge rektor och skolans personal anledning att diskutera om eleverna får det stöd de har rätt till. Någon tydlig sammanställning av måluppfyllelsen i andra ämnen än svenska, engelska och matematik genomförs inte.

Enligt inspektörerna bör rektor och skolans lärare skaffa sig kunskap om elevernas lärande och på en övergripande nivå följa upp och analysera elevernas kunskaper även i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden

Skolans uppdrag, som bl.a. syftar till att eleverna skall utveckla sina attityder och sin kompetens i riktning mot de normer och värden som bildar ideal för vårt samhälle, är en angelägen uppgift för alla i skolan. Resultaten av skolans arbete på detta område är särskilt svåra att mäta. Likafullt har rektor även på detta område ansvar för skolans resultat. Det ställer bland annat krav på att rektor kontinuerligt och systematiskt skaffa en bild av vilka resultat eleverna når i sin utveckling enligt läroplanens mål rörande normer och värden och av hur framgångsrika skolans insatser är för denna utveckling. I sitt uppdrag enligt läroplanen att "aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt

samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling" skall skolan bl.a. verka för att varje elev vidareutvecklar sin förmåga att göra medvetna etiska ställningstaganden och respekterar andra människors egenvärde och integritet.

På frågan vad som är bäst i Forsbacka skola framhåller eleverna bl.a. trivsel och trygghet. Detta bekräftas av samtliga intervjuade: alla känner varandra, ingen mobbning förekommer och kränkningar av annat slag är få. Dock framhåller rektor att språkbruket har blivit allt sämre på raster och i idrottssammanhang. Klotter förekommer inte i något av de båda skolhusen. I kommunens elevundersökning "Trygghet i skolan 2004" är resultatet för Forsbacka skola i stort sett identiskt med genomsnittet för samtliga kommunens skolor avseende årskurs 5. I denna enkät får eleverna besvara ett antal frågor om dels "kränkande behandling, sexuella trakasserier och mobbning", dels trygghet och trivsel i skolan samt skolans förebyggande arbete med kränkningar.

När det gäller elevernas demokratiska värderingar och färdigheter skall skolans arbete inriktas på att varje elev vidareutvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former, utvecklar sin vilja att aktivt bidra till en fördjupad demokrati i arbetsliv och samhällsliv och stärker sin tilltro till den egna förmågan att själv och tillsammans med andra ta initiativ, ta ansvar och påverka sina villkor.

Det finns ingen sammanställning över resultaten av arbetet med elevernas demokratiska värderingar och färdigheter, vilket gör att inspektörerna har svårt att göra några bedömningar.

Inspektörerna bedömer att rektor och lärare systematiskt bör skaffa sig en bild av och säkerställa resultat hos eleverna av skolans arbete med normer och värden.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektor och skolans lärare bör skaffa sig kunskap om elevernas lärande och på en övergripande nivå följa upp och analysera elevernas kunskaper även i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Inspektörerna bedömer vidare att rektor och lärare systematiskt bör skaffa sig en bild av och säkerställa resultat hos eleverna av skolans arbete med normer och värden.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Samverkan och delaktighet

Elevernas inflytande på utbildningen är en grundpelare i det svenska skolväsendet. Verksamheten skall vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och att aktivt delta i samhällslivet. Skolans lärare skall utgå från att eleverna kan och vill ta ansvar för sin inläring och sitt arbete i skolan och de skall planera undervisningen tillsammans med eleverna. Lärarna skall se till att alla elever, oavsett kön och social och kulturell bakgrund, får ett verkligt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen och skall uppmuntra sådana elever som har svårt att framföra sina synpunkter att göra det. Alla som arbetar i skolan skall verka för att man tillsammans med elevernas vårdnadshavare utvecklar

innehåll och verksamhet. Rektor skall särskilt verka för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Intryck från lektionsbesöken i Forsbacka skola är att särskilt eleverna i de lägre årskurserna visar stor nyfikenhet och en vilja att lära sig nya saker. I vissa klasser känner de väl till rutinerna för hur "fröken" planerar och genomför undervisningen och tar egna initiativ när så behövs. I vad mån eleverna själva tar ansvar för sitt lärande är i hög grad lärarberoende. Någon systematisk träning i att bestämma mål och utvärdera arbetsinsatsen genom t.ex. loggbok, planeringsbok förekommer inte.

Inspektörerna anser att skolans lärare bör utveckla former för elevernas inflytande över undervisningen.

I varje klass eller undervisningsgrupp skall eleverna ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna. Den närmare utformningen skall anges i arbetsplanen.

Forsbacka skola har två elevråd – ett för årskurserna 1–3 och ett för årskurserna 4–6. Det förstnämnda har inte samma formella status som det sistnämnda och sammanträder inte regelbundet. Elevrådet för de högre årskurserna sammanträder en gång per månad i närvaro av rektor. Att fungera som ordförande och sekreterare växlar bland eleverna. Elevrådets agenda bestäms av de ärenden som varje klassföreträdare framför efter de klassråd som alltid föregår elevrådets sammanträden.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att ge eleverna inflytande i organiserade former är bra och att eleverna även i de lägre årskurserna får träna sig i att arbeta i demokratiska former.

I Forsbacka skola hålls ett föräldramöte klassvis varje termin. Respektive lärare går då igenom undervisningens planering och innehållet i kursplanerna. Enligt föräldrarna är informationen i hög grad lärarberoende och någon gemensam plan för informationen finns inte. Detta framhålls främst av föräldrar som har barn i olika årskurser.

I Forsbacka skola finns ett skolråd som består av två föräldrar från varje klass, två företrädare för personalen och rektor. Skolrådets protokoll går ut till alla föräldrar. Skolrådet har ägnat sitt intresse åt bl.a. trafikfrågor och skolans användning av datorer i undervisningen, vilket skolrådet vill utöka. Övrig information i form av veckobrev m.m. skickas inte ut regelbundet och är lärarberoende.

Inspektörerna bedömer att skolans samarbete med hemmen är gott, då vårdnadshavarna ges möjlighet att påverka skolans verksamhet.

Värdegrundsarbetet

För att åstadkomma en god arbetsmiljö i skolan, finns krav på rektor att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera skolans handlingsprogram för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling bland elever och anställda. Också var och en som verkar inom skolan skall aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning, rasistiska beteenden, trakasserier mot och förtryck av individer och grupper. Skolans lärare skall upp-

märksamma och – i samråd med övrig skolpersonal – vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka kränkande behandling.

Forsbacka skola har formulerat en värdegrund i sex punkter. Den finns tillsammans med skolans trygghetsplan i den informationsbroschyr som går ut till föräldrarna varje läsår. Trygghetsplanen som kan betecknas som skolans handlingsprogram mot kränkande behandling innehåller förutom definitioner hur det förebyggande arbetet skall gå till, arbetssätt och åtgärder vid kränkande behandling. Frågan om när vuxna kränker elever ingår även i trygghetsplanen, vilket överensstämmer med bestämmelserna. Eleverna känner inte till att det finns en särskild plan för trygghetsarbetet. Detta gör dock föräldrarna men de har inte varit delaktiga i att utarbeta den. Inspektörerna vill erinra om att föräldrarna så snart som möjligt skall informeras då mobbning och allvarlig kränkning har skett.

Det är skolans trygghetsteam, som består av tre lärare, som agerar om kränkningar inträffar. Skolan har inte organiserat några kamratstödjare och deltar inte i det s.k. BIG-arbetet (Brottsförebyggarna i Gävle). Eleverna uppskattar de ”Tillsammansdagar” som arrangeras två gånger om året och som genomförs i tvärgrupper över klassgränserna. Då får eleverna genomföra olika värderings- och samarbetsövningar. Andra liknande övningar i klasserna förekommer enligt eleverna sällan och endast om något har hänt.

Inspektörerna bedömer att Forsbacka skolas arbete med normer och värden är av god kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetsmiljön och elevernas delaktighet i verksamheten är god vid Forsbacka skola. Skolans lärare bör dock utveckla former för elevernas sätt att få inflytande över undervisningen. Inspektörerna finner att skolans arbete med att ge eleverna inflytande i organiserade former är bra och att eleverna även i de lägre årskurserna får träna sig i att arbeta i demokratiska former.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Lokala mål och innehåll

Verksamheten i skolan skall aktivt vara inriktad på att nå målen i de nationella styrdokumenterna av alla slag – skollagen, annan lag, olika förordningar, läroplanen, programmålen och kursplanerna – och att i övrigt svara mot vad som föreskrivs däri. Det förutsätter att såväl elever som personal och ledning har kännedom om vilka mål och riktlinjer som gäller. En planering skall finnas för hur målen skall omsättas i den konkreta undervisningen. Eleverna skall också få en väl utformad introduktion till sina studier som helhet och i varje kurs.

I Forsbacka skola finns ingen strategi för hur undervisningens mål skall förmedlas till elever och föräldrar. Endast i några enstaka ämnen går läraren igenom vad som skall behandlas under läsåret. Enligt föräldrarna är det vanligast i ämnena svenska, engelska och matematik.

Inspektörerna bedömer att lärarna bör öka insatserna för att ge eleverna bättre kunskaper om målen för undervisningen i samtliga ämnen.

Kursplanerna är utformade för att klargöra vad alla elever skall lära sig men lämnar samtidigt stort utrymme för lärare och elever att välja stoff och arbetsmetoder. De lägger fast de kunskapskvaliteter som undervisningen skall utveckla och anger därmed en ram inom vilken val av stoff och metoder skall göras lokalt. På varje skola och i varje klass måste lärare tolka de nationella kursplanerna och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen med utgångspunkt i elevernas förutsättningar, erfarenheter, intressen och behov.

I Forsbacka skola har lokala bearbetningar gjorts av kursplanerna – i flertalet ämne för respektive årskurs. Enligt lärarna är de något föråldrade och en revidering av dem har påbörjats med början i ämnena svenska och matematik.

Organisering av undervisningen och tidsanvändningen

För grundskolan finns föreskrifter om utbildningens omfattning i form av en timplan, där det anges antalet timmar för ämnen, ämnesgrupper, språkval och elevens val, det totalt garanterade antalet timmar (garanterad undervisningstid), och inom ramen för den totala undervisningstiden ett visst antal timmar för skolans val.

Organisationen av undervisningen i Forsbacka skola är motiverad av dels elevantalet i de lägsta årskurserna, dels lärarnas sätt att arbeta. Nuvarande organisation med två åldersblandade klasser i årskurserna 1 och 2 kommer att bestå, medan nuvarande förskoleklass kommer att hållas samman i fortsättningen. Föräldrarna har inget att erinra mot att organisationen kan variera över åren. I övrigt är organisationen beroende av tillgången på lokaler, dvs. två skolhus. Klassrummens storlek och placering samt traditionen är grunden för uppdelningen i Storskolan respektive Småskolan. Forsbacka skola följer den timplan för årskurserna 1–6 som gäller för Valbo skolområde.

Arbetssätten

I läroplanen anges att skolan skall förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna skall kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva skall varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga. En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Eleverna skall få möjligheter att ta initiativ och ansvar. De skall ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att arbeta självständigt och lösa problem.

Enligt inspektörerna präglas lektionerna av en lugn arbetsmiljö. Individuella uppgifter i studieböcker är vanligt förekommande. I de lägre årskurserna är arbetssättet mera varierat än i de högre. Intervjuade elever anser att de lär sig mycket i skolan, vilket i övrigt är en av de tre fördelar med Forsbacka skola som eleverna vill framhålla. Om skolan skall ta fram någon profil i sin verksamhet är det läsning, enligt såväl rektor som lärare. Målsättningen är att alla elever skall kunna läsa i årskurs 3. Skolan arbetar på olika sätt med läsglädje redan från för-

skoleklassen. Läsglädje integreras i musik, drama och bild. I årskurserna 4–6 ägnas den första schemapositionen varje dag om 20 minuter till läsning. En gång per läsår anordnas en hel läsdag och i slutet av läsåret redovisas under en vecka gemensamt delar av läsglädjen.

Inspektörerna bedömer att arbetssättet i Forsbacka skola skulle kunna vara något mera varierat.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Skollagen föreskriver att alla barn som behöver särskilt stöd skall få det. En elev skall ges stödundervisning, om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst skall ha uppnåtts vid slutet av det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Läroplanen föreskriver att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevvårdsverksamheten utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver och att kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan. Rektor skall se till att ett åtgärdsprogram utarbetas för varje elev för vilken det framkommit behov av särskilt stöd.

Forsbacka skola följer en elevvårdsplan som är gemensam för hela Valbo skolområde och omfattar processen från att ett stödbehov uppmärksammas till slutlig utvärdering av genomförda åtgärder. För att kontrollera och utveckla läsningen har skolan börjat tillämpa LUS – ett särskilt läsutvecklingsschema. Åtgärdsprogram upprättas för alla elever som riskerar att inte uppnå målen. Därifrån framgår vad skolan skall göra och vem som är ansvarig. Om insatta åtgärder inte resulterar inom ramen för vad respektive MSG kan göra, lyfts ärendet till elevvårdsteamet, som består av rektor, speciallärare och skolsköterska samt föredragande lärare. Mer omfattande åtgärder beslutas i elevvårdskonferenser – där rektor är ordförande – tillsammans med elev och förälder. Det finns särskilda rutiner för hur stödresurserna fördelas och omfördelas med hänsyn till resultatet av genomförda prov och efter s.k. klassrundor med rektor, speciallärare och klasslärare. Det framkommer dock vid intervjuerna att man inte alltid är överens om hur befintliga resurser skall fördelas. Enligt rektor är resurserna tillräckliga, så att alla elever i behov av stöd får detta. Enligt rektor har en genomgång av upprättade åtgärdsprogram visat att gjorda insatser har lett till resultat.

Inspektörerna bedömer att Forsbacka skolas arbete med att identifiera stödbehov, vidta åtgärder och kontinuerligt analysera och följa upp stödresurserna är av god kvalitet. Fortlöpande bör den pedagogiska personalen och rektor diskutera hur befintliga resurser bäst kommer till nytta.

Utvärdering av lärandet, bedömning och utvecklingssamtal

I läroplanen anges att läraren skall utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn, med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov och vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen och göra en allsidig bedömning

av dessa kunskaper. Enligt grundskoleförordningen skall läraren, eleven och elevens vårdnadshavare träffas minst en gång varje termin för utvecklingssamtal och där samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och i kursplanerna, samt tydliggöra vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen.

Forsbacka skola deltar i en gemensam diagnos i årskurs 2 för grundskolorna i Gävle kommun. Skolan deltar i nationella prov i årskurs 5.

I Forsbacka skola hålls utvecklingssamtal en gång per termin i enlighet med grundskoleförordningens bestämmelser. I vissa klasser är de väl förberedda på så vis att eleven tillsammans med föräldrarna får bedöma sin kognitiva och sociala utveckling med hjälp av en särskild blankett. I andra klasser görs en liknande bedömning under själva utvecklingssamtalet. Resultatet av utvecklingssamtalet redovisas i en "utvecklingsplan", där eleven anger sina mål. Vid nästa utvecklingssamtal görs en utvärdering av uppsatta mål. Enligt föräldrarna får de genom utvecklingssamtalen möjlighet att följa progressionen i elevernas lärande och sociala utveckling. De har ett önskemål om att utvecklingssamtalen även kan förläggas på kvällstid.

Inspektörerna bedömer att skolan genomför utvecklingssamtal enligt författningarna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen genomförs på ett bra sätt i Forsbacka skola. Skolan bör dock öka insatserna för att ge eleverna bättre kunskaper om målen för undervisningen i samtliga ämnen. Inspektörerna finner att arbetssätten i Forsbacka skola bör utvecklas i riktning mot högre grad av variation. Inspektörerna bedömer att Forsbacka skolas arbete med att identifiera stödbehov, vidta åtgärder och kontinuerligt analysera och följa upp stödresurserna är av god kvalitet. Inspektörerna bedömer även att skolan genomför utvecklingssamtalen på ett bra sätt.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Rektor vid Forsbacka skola började sin lärarbana i samma skola, där hon nu är rektor. Hon är utbildad lägstadielärare och har varit rektor vid skolan i drygt fem år. I rektors ansvarsområde ingår även en närbelägen förskola med ca 90 barn. Enligt rektor är arbetsuppgifterna omfattande och ofta saknas det tid att följa det pedagogiska arbetet i klasserna. Rektor vid Forsbacka skola överlägger med skolans ledningsgrupp, dvs. de två utvecklingsledarna ca två timmar varje vecka. Arbetsplatsträffar hålls en gång per månad.

Inspektörerna bedömer att rektor är förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

Rektors pedagogiska ledning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Rektor skall vara pedagogisk ledare för skolan och chef för lärarna och övrig personal. Särskilt skall rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. Rek-

tors befogenheter och ansvar är utpekade i skollagen, läroplanerna och skolformsförordningarna. Som ett led i rektors resultatansvar och uppdrag att särskilt verka för att utbildningen utvecklas, skall rektor ansvara för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de riksgiltiga målen, målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Arbetsplanen skall följas upp och utvärderas kontinuerligt. För skolan skall det årligen upprättas en skriftlig kvalitetsredovisning. Den skall fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts.

För genomförandet av de fastställda målen för utbildningen skall det finnas en arbetsplan, som är utarbetad under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. För Forsbacka skola saknas arbetsplan, och rektor måste tillse att en sådan upprättas i enlighet med författningarnas krav.

En av rektors viktigaste uppgifter är att utveckla skolans verksamhet och fungera som skolans pedagogiska ledare. Enligt lärarna finns det på skolan många idéer som utvecklas i de olika klasserna men som inte förs vidare till en gemensam diskussion och fortsatt utveckling. Det framkommer heller inte vare sig i kvalitetsredovisningen eller i annan dokumentation att det i Forsbacka skola bedrivs ett långsiktigt och systematiskt kvalitetsarbete.

Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att rektors roll som pedagogisk ledare bör förstärkas.

Skriftlig kvalitetsredovisning

Forsbacka skolas kvalitetsredovisning för läsåret 2003/04 omfattar endast två sidor och tar upp fyra verksamhetsområden utan direkt koppling till läroplanens mål. Därutöver redovisas omfattningen av stödet till eleverna och resultatet på tester och diagnoser.

Inspektörerna finner att skolans kvalitetsredovisning inte motsvarar kraven i författningsbestämmelserna vad gäller bedömningen i vad mån de nationella målen har nåtts.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektor är förtrogen med det dagliga arbetet i skolan men att rektors roll som pedagogisk ledare bör förstärkas. Förbättringar bör göras vad gäller skolan kvalitetsarbete. Arbetsplan saknas och måste upprättas enligt författningarnas krav. Kvalitetsredovisningen motsvarar inte kraven i författningsbestämmelserna vad gäller bedömningen i vad mån de nationella målen har nåtts.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Tillgång till utbildning

I grundskolans timplan anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen skall inom dess ram skall syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Ett allsidigt urval av ämnen skall erbjudas eleverna som elevens val. Det är väsentligt att undervisningstiden inom ramen för elevens val verkligen utnyttjas till något som eleven själv önskar och som därmed kan öka studiemotivationen.

Elevens val innebär bland annat att eleverna för en viss period får välja i stort sett vilka aktiviteter de vill – även läsläsning – under överinseende av klassläraren. Inspektörerna bedömer vad gäller tillgång till utbildning och omsorg att eleverna i Forsbacka skola inte erbjuds elevens val i enlighet med författningarnas krav på breddning och fördjupning av ämnen. Detta skall åtgärdas.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången till utbildning är god i Forsbacka skola. Elevens val erbjuds dock inte i enlighet med kraven i grundskoleförordningen, vilket måste åtgärdas.

6. Resurser

Personalens kompetens och kompetensutveckling

Skolans lärare skall ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Om personer med respektive föreskriven utbildning inte finns att tillgå, får den som inte uppfyller kraven anställas för högst ett år i sänder. Skolans lärare skall ha nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för det offentliga skolväsendet, särskilt de föreskrifter som anger målen för utbildningen. Rektor skall verka för att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.

I Forsbacka skola har enligt rektor alla lärare pedagogisk utbildning. I idrott och hälsa samt musik undervisar lärare som har dessa ämnen som tillval i sin lärarutbildning.

Inspektörerna finner att lärarnas formella kompetens är god.

Kompetensutveckling skall anordnas för den personal som har hand om utbildningen. Rektor skall verka för att lärare och annan personal får möjlighet till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt skall kunna utföra sina uppgifter. Skolhuvudmannen skall vinnlägga sig om en planering av kompetensutvecklingen

I Forsbacka skola saknas en plan för den strukturella kompetensutvecklingen. Resurser har anslagits till bl.a. utbildning för att genomföra LUS. Kompetensfrågor tas upp vid medarbetarsamtal men någon individuell kompetensutvecklingsplan är inte upprättad. Rektor fördelar befintliga resurser för kompetensutveckling till respektive MSG.

Inspektörerna bedömer att såväl den övergripande som individuella kompetensutvecklingen bör ses över för att harmoniera med skolans mål.

Läromedel, pedagogiska material, utrustning och skolmåltider

Rektor skall verka för att eleverna får tillgång till handledning och läromedel av god kvalitet samt andra hjälpmedel för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, bl.a. bibliotek, datorer och andra tekniska hjälpmedel. Eleverna skall ha tillgång till böcker, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning.

Forsbacka skola är väl försedd med läromedel och pedagogiskt material av varierat slag. I varje klassrum är de lätt åtkomliga för eleverna. Ett par datorer är inkopplade i varje klassrum och används till såväl utskrift som faktasökning i anslutning till undervisningen.

Inspektörerna konstaterar att tillgången på läromedel och övrigt pedagogiskt material är god.

Lokaler

Skolans lokaler skall vara ändamålsenliga för utbildningen och beskaffade så att de svarar mot de pedagogiska kraven i respektive utbildning. Lokalerna skall lämpa sig för elevgruppernas storlek

De två skolhusen i Forsbacka skola rymmer relativt stora klassrum i förhållande till elevgrupperna. De är ljusa och ändamålsenliga för undervisning. I korridorer och övriga utrymmen särskilt i Småskolan har man försökt behålla litet av den gamla skolans atmosfär vid valet av material m.m. Ämnet idrott och hälsa bedrivs i en stor närliggande idrottshall.

Inspektörerna bedömer att alla lokaler i Forsbacka skola är ändamålsenliga för undervisning och övrig verksamhet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Forsbacka skolas resurser för verksamheten är goda. Lärarna har i de allra flesta fall förskriften utbildning. Lokalerna i Forsbacka skola är ändamålsenliga för undervisning och övrig verksamhet.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Forsbacka skola övergripande är av god kvalitet.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

Kunskaper, utveckling och lärande

- Rektor bör på en övergripande nivå följa upp och analysera elevernas kunskaper även i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.
- Inspektörerna bedömer att rektor och lärare systematiskt bör skaffa sig en bild av och säkerställa resultat hos eleverna av skolans arbete med normer och värden.

Arbetsmiljö och delaktighet

- Inspektörerna anser att skolans lärare bör utveckla former för elevernas inflytande över undervisningen.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- Lärarna bör öka insatserna för att ge eleverna bättre kunskaper om målen för undervisningen i samtliga ämnen.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

- Rektor rektors roll som pedagogisk ledare bör förstärkas.
- Skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att den också innefattar en bedömning av vad mån de nationella målen har nåtts.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivet område skall snarast åtgärdas.

Tillgång till utbildning och omsorg

- Arbetsplan saknas (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Undervisningen inom ramen för elevens val vid båda skolorna syftar inte till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen (2 kap. 19 § grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2005-12-21

Stockholm

Hans-Olof Hanselid

Stig Westlund